

Umět žít ve světě plném změn

2.6.2023 - Kateřina Lánská | Člověk v tísní

Před pár lety se řešilo, zda vůbec klimatická změna existuje a jestli by se jí školy měly věnovat. Dnes patří klimatické vzdělávání k jednomu z nejdiskutovanějších témat. Jaké otázky učitelé nejčastěji kladou?

Vnímání tohoto tématu mezi učiteli se za posledních zhruba pět let velmi změnilo. Jedním z důvodů je, že jsme změnu klimatu, její dopady a projevy, mohli přímo sledovat i u nás v České republice. Mnoho lidí v posledních letech zasáhla kůrovcová kalamita. Je zde prokazatelná spojnice mezi růstem teploty, kdy se navíc Česká republika otepluje o něco rychleji, než je celosvětový průměr, a tím, jak se kůrovcová kalamita zhoršuje. Loni byl velký požár v Hřensku, poslední desítky let se pravidelně objevují přívalové povodně. Mnoho lidí se o to začalo zajímat, včetně médií, a díky tomu se o souvislostech klimatické změny více dozvěděli i učitelé a jejich žáci, kteří se na to začali ptát.

Dříve jsme na školeních s vyučujícími řešili, jak víme, že změna klimatu probíhá a co se děje. To je dnes marginální otázka.

Jsou tu ale i společenské proměny, které se dějí v souvislosti s odstupem EU od fosilních paliv. V důsledku invaze Ruska na Ukrajinu (ale nejen díky tomu) jsme se dostali do energetické krize. I toto lidé významně pocítují, možná ještě víc než přírodní katastrofy. Mnozí z nich vnímají, že to souvisí s klimatickou změnou, neboť spalování fosilního paliva je jednou z jejích příčin. Společenské změny, které by se měly v tomto ohledu odehrát, přicházejí v důsledku zmíněných okolností velmi překotně. Navíc naši energetickou transformaci neumíme v Česku uchopit koncepčně.

Dříve jsme na školeních s vyučujícími řešili, jak víme, že změna klimatu probíhá a co se děje. To je dnes marginální otázka. Mnohem víc času řešíme, jak tuto problematiku představit žákům, jak s tím souvisí energetická krize a jak by se společnost a ekonomika měla vůbec transformovat. Někdy učitelé přichází s otázkami, jak reagovat na nějakou konkrétní přírodní katastrofu a jak o tom se žáky mluvit. Nejčastěji se ale ptají, jak pracovat s emocemi žáků.

PŘEČTĚTE SI CELÝ ROZHOVOR

Celý rozhovor si můžete přečíst na webové stránce eduin.cz.

Takže se dnes na vás obrací více učitelů než dříve?

Ano, jsme jedním z průkopníků klimatického vzdělávání. Učitelé toto téma také mnohem častěji vyhledávají na internetu, jde o děje, které ovlivňují i jejich život. Řada z nich přichází s obavou o své vlastní děti. Do tohoto tématu se přenáší i osobní rovina a otázka, jak tady budeme žít, protože všichni chtějí žít spokojený a naplněný život bez válek a katastrof.

Jsou mezi učiteli ještě nějaké další obavy kromě toho, jak to uchopit ve vztahu k emocím žáků?

Učitelé, se kterými přicházíme do kontaktu my, jsou motivovaní, přesto mají ale velké obavy ze samotné výuky, a ne vždy se do výuky o klimatické změně nakonec pustí. Mnoho vyučujících má pocit, že musí všemu do hloubky rozumět, aby to mohli dobře učit. Což je pochopitelné. Klimatická změna je však tak komplexní téma, že je skoro nemožné, aby jí jeden učitel porozuměl ze všech pohledů – jak z toho přírodovědného, tak společenského, co to znamená pro vztah člověka k přírodě nebo s ohledem na práci s emocemi. Emoční gramotnost nebo péče o duševní zdraví není v učitelské přípravě u nás moc rozšířená. Učitelé mají navíc strach, že nebudou umět dětem odpovědět na jejich

otázky.

Klimatická změna je tak komplexní téma, že je skoro nemožné, aby jí jeden učitel porozuměl ze všech pohledů – jak z toho přírodovědného, tak společenského, co to znamená pro vztah člověka k přírodě nebo s ohledem na práci s emocemi.

V neposlední řadě je to také kontroverzní téma. Skrývá v sobě potřebu transformovat společnost. Reagovat na klimatickou změnu nepůjde bez toho, aby se společnost poměrně hodně proměnila. To samozřejmě budí různé emoce. Je tu spousta názorů na to, jakým způsobem by se měla proměnit, a zároveň je tu velká potřeba běžných lidí, aby ta proměna byla spravedlivá, což se zatím moc neděje. Je třeba, aby nás vzdělávání učilo, jak žít v současném i budoucím světě, takže je důležité toto téma do výuky přinášet. Nemusí to být ale vždy jednoduché.

Veronika Ambrozy je metodičkou a lektorkou globálního vzdělávání v programu Varianty společnosti Člověk v tísni. Věnuje se vzdělávání a metodické podpoře pedagogů ve výuce o změně klimatu, globálních tématech a aktivním občanství. Je spoluautorkou online kurzů Klimatická změna a Žijeme městem a tvoří obsah webu ucimoklimatu.cz.

Rozhovor vedla Kateřina Lánská a v Lidových novinách vyšel 30. května 2023 a na webové stránce eduin.cz 1. června 2023.

<https://www.clovekvtisni.cz/v-ambrozy-umet-zit-ve-svete-plnem-zmen-10359gp>